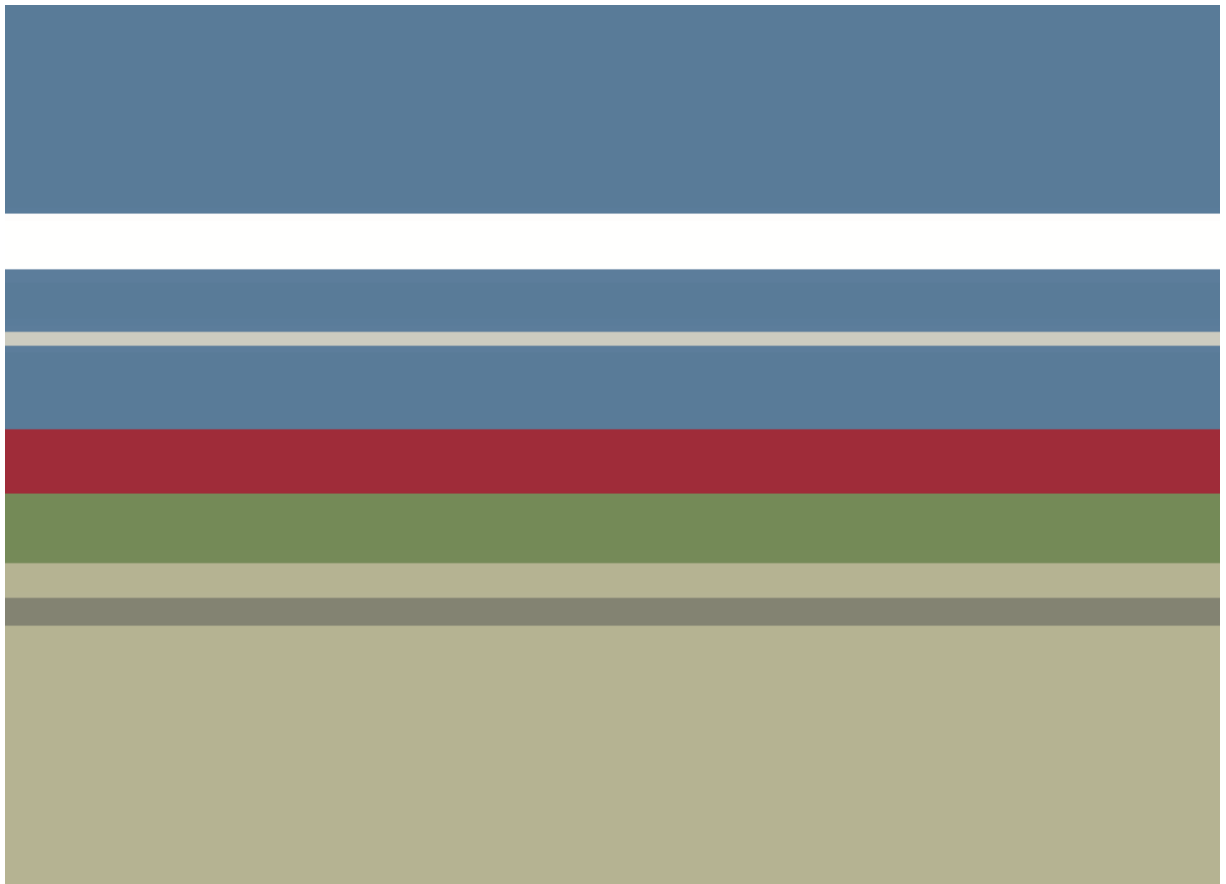

.txl

Perspectiefbrief 2027-2030

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Bestuurlijke boodschap	5
Kaders en uitgangspunten	7
Tussenstand financieel perspectief 2027-2030	9
Tussenstand algemene reserve	10
Besluit.....	12
Hoofdstuk 4A -> Programma's 0 - Voor en door bewoners	13
Hoofdstuk 4A -> Programma's 1 - Veiligheid op orde.....	16
Hoofdstuk 4A -> Programma's 2 - Goede bereikbaarheid	18
Hoofdstuk 4A -> Programma's 3 - Mooi en gastvrij Texel / Texel werkt!.....	20
Hoofdstuk 4A -> Programma's 4 - Toekomst voor de jeugd	22
Hoofdstuk 4A -> Programma's 5 - Samen beleven en bewegen	24
Hoofdstuk 4A -> Programma's 6 - Zorg voor elkaar	27
Hoofdstuk 4A -> Programma's 7 - Volksgezondheid, duurzaam en schoon	30
Hoofdstuk 4A -> Programma's 8 - Goed wonen	33

Bestuurlijke boodschap

Bestuurlijke boodschap

Bestuurlijke boodschap

Beleidskader en financiële koers

Voor u ligt de concept perspectiefbrief van de gemeente Texel. Deze Perspectiefbrief geeft een terugblik op de afgelopen collegeperiode en een doorkijk van de huidige invloeden vanuit externe factoren op de gemeente Texel. Naast deze onderwerpen wordt de huidige uitvoering belicht en een perspectief meegegeven naar de volgende coalitieperiode. Dit is het laatste product vanuit de planning & controlcyclus die dit college aanbiedt aan de raad.

Terugblik en behaalde resultaten

De afgelopen jaren is de financiële ruimte binnen de begroting afgenomen, mede veroorzaakt door het bekende ravijnjaar. Dit college heeft ambities uitgevoerd en te gelijke tijd ook gewerkt aan een gebalanceerd financieel beleid door de ontwikkeling van de planning & controlcyclus. Vrijwel alle ambities uit het collegeprogramma “Bouwen aan vertrouwen, voor een sociaal en duurzaam Texel” zijn uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn de versterking van het sociaal domein, de integratie van De Bolder binnen de organisatie, en projecten zoals de bouw van het Thijssenhuis, opvang voor ontheemden, versnelling van woningbouw, het inwonersberaad en het recycleplan.

Invloeden relevant, ook voor de komende periode

Weerbaarheid, digitale veiligheid zijn belangrijke onderwerpen die de nodige aandacht hebben gehad, maar de komende jaren ook aandacht gaan vragen. Dit is opgenomen in het integrale veiligheidsbeleid 2025-2028 waarbij rekening is gehouden voor onze kwetsbare eilandsituatie. Wij zetten in op structurele integrale controles en versterken de weerbaarheid van onze gemeenschap via de Noord-Holland Norm Weerbare Overheid.

Goede bereikbaarheid en een prettige leefomgeving zijn van groot belang voor onze Texelse inwoners. De realisatie van projecten in de openbare ruimte wordt complexer door strengere eisen en langere doorlooptijden. Daarnaast hebben wij ingezet op Duurzaamheid, klimaatadaptatie en zijn Texelse kernwaarden leidend in onze plannen.

Wij intensiveren de regionale samenwerking, hebben ingezet op circulaire economie en ondersteunen de landbouw en arbeidsmarkt met innovatieve projecten. Het Toeristisch Toekomstplan biedt richting, met aandacht voor balans tussen toerisme en leefbaarheid.

Met de opening van De Skool en de Texelse Agenda Onderwijs en Zorg versterken wij onderwijs en jeugdzorg. Preventie, gelijke kansen en regionale samenwerking zijn kernpunten. De Texel Academy en Kenniswerkplaats Texel dragen bij aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt.

Het klimaat en milieu zijn belangrijke onderwerpen die de aandacht hebben gekregen in de afgelopen periode. De eerste fase van het recycleplan is ingezet. Verduurzaming van woningen, klimaatadaptatie en circulaire initiatieven hebben prioriteit gekregen. Energiecapaciteit is een belangrijk onderwerp waarvoor de komende jaren veel aandacht nodig is om de energievoorziening op het eiland tot de aanleg van de 3^e wad kabel stabiel te houden.

De uitvoering van het Actieplan Wonen en het Woningbouwprogramma 2020-2030 verloopt voorspoedig. Met gemeentelijke grondexploitaties en een nieuwe Woonvisie realiseren wij betaalbare woningen en voldoen wij aan de eisen van de Omgevingswet en Omgevingsvisie, die in 2026 wordt vastgesteld.

Gedegen investering

Zoals aangegeven worden in deze perspectiefbrief geen nieuwe voorstellen aan u gepresenteerd, om daarmee de ruimte te bieden aan het nieuwe college om beleidskeuzes en investeringen aan u voor te leggen. Dit college heeft wel gewerkt aan een degelijk fundament voor het volgende bestuur, met ruimte voor participatie, innovatie en verdere groei.

De afgelopen jaren heeft de gemeente Texel flink geïnvesteerd en daarmee ook veel doelen uit de achtereenvolgende coalitieakkoorden gerealiseerd. Deze investeringen hebben geleid tot een toename van de kapitaallasten, zoals eerder met u als raad gedeeld. We hebben u inzicht gegeven in de financiële consequenties hiervan op de meerjarige begroting. Ondanks de gedane investeringen presenteert het college een sluitende meerjarenbegroting, waarmee ruimte wordt geboden aan het nieuwe college en de raad om eigen afwegingen te maken en prioriteiten te stellen.

Vooruitkijkend verwachten wij dat noodzakelijke investeringen op het gebied van groen, infrastructuur en andere speerpunten ook in de komende jaren zullen blijven. Om het meerjarenperspectief vanaf 2028 en daarna sluitend te houden, is het essentieel om actief te sturen op de toename van de kapitaallasten. Dit vraagt om zorgvuldig beleid en scherpe keuzes. Daarbij is het belangrijk dat het nieuwe college en de raad ook de uitkomsten van het onderzoek naar stille baten en lasten meenemen in hun besluitvorming.

Wij vertrouwen erop dat dit perspectief u een helder beeld geeft van de financiële ruimte en de uitdagingen die voor ons liggen, zodat samen met het nieuwe college en de raad een duurzame en toekomstbestendige koers kan worden uitgezet.

Dit college informeert met deze Perspectiefbrief met vertrouwen de gemeenteraad over de toekomst van een vitaal, sociaal en duurzaam Texel.

Kaders en uitgangspunten

Kaders en uitgangspunten

In de perspectiefbrief zijn de kaders en uitgangspunten opgenomen vooruitlopend op de programmabegroting 2027 - 2030 die in november 2026 wordt behandeld.

In de perspectiefbrief zijn de volgende kaders en uitgangspunten gehanteerd:

- Inhoudelijke kaders de door de raad vastgestelde beleidskaders die zijn opgenomen per programma. Verdere uitvoering van de reeds genomen raadsbesluiten en toezeggingen aan de raad.
- Financiële kaders zijn de Gemeentewet, het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en daaruit volgend de financiële verordening van de gemeente Texel.

In het meerjarenperspectief is rekening gehouden met de indexering van de tarieven en de CAO gevolgen voor gemeenten. Indexering tarieven 2,5% op basis van Prijs bruto binnenlands product (pbbp) septembercircularie 2025, jaarschijf 2027. Voor de verwachte CAO stijging is uitgegaan van 3% inclusief sociale lasten. In de programmabegroting 2027 wordt het percentage voor indexering aangepast op basis van de meicircularie 2026, jaarschijf 2027.

- De gemeenschappelijke regelingen worden met de indexatie vanuit de kadernota's van de gemeenschappelijke regelingen verhoogd.
- Financieel zijn de collegebesluiten en raadsbesluiten in de perspectiefnota verwerkt tot en met februari 2026.

- Lokale lasten

- Bestaand beleid ,

De bestaande belastingen en leges zijn per soort vastgelegd in een belasting- of legesverordening.

- Beleidsuitgangspunten

Het algemene uitgangspunt is dat de tarieven van de leges en heffingen kostendekkend zijn en niet meer dan trendmatig worden verhoogd. Voor het begrotingsjaar 2027 wordt conform het bestaand beleid voorgesteld de lokale lasten te indexeren met 2,5%.

Voor de toeristenbelasting wordt geen voorstel gedaan, deze beslissing wordt overgelaten aan een nieuwe raad. Om ondernemers op tijd te informeren over een mogelijke wijziging is het de aanbeveling om hier voor het zomerreces 2026 nog een besluit te nemen met de nieuwe raad.

Omschrijving	Voorstel verhoging
a. Afvalstoffenheffing	Gelijkblijvend percentage kostendekking als 2026
b. Forensenbelasting	Vooralsnog geen voorstel tot verhoging
c. Havengelden	Reguliere indexatie 2,5%
d. Leges (incl. bouwvergunningen c.s.)	Reguliere indexatie 2,5%, met uitzondering van (maximale) Rijkstarieven.
e. Lijkbezorgingrechten (incl. huuropbrengsten graven)	Reguliere indexatie 2,5%
f. Marktgelden	Reguliere indexatie 2,5%
g. OZB woningen	Reguliere indexatie 2,5%

h. OZB niet-woningen	Reguliere indexatie 2,5%
i. Parkeerbelastingen	Vooralsnog geen voorstel tot verhoging
j. Precariobelasting	Reguliere indexatie 2,5%
k. Reclamebelasting	Reguliere indexatie 2,5%
l. Reinigingsrechten voor bedrijven	Reguliere indexatie 2,5%
m. Rioolheffing	Kostendeckende tarieven
n. Toeristenbelasting / Watertoeristenbelasting	Vooralsnog geen voorstel tot verhoging

Tussenstand financieel perspectief 2027-2030

Tussenstand algemene reserve

Hierbij de tussenstand van de algemene reserve waarbij het vertrekpunt de omvang is die vastgesteld is bij de programmabegroting 2026.

Stand algemene reserve Programmabegroting 2026	7.359.143
Raad 17/12/2025 Uitkomsten septembercircularie 2025	543.042
Tussenstand perspectiefbrief 2027	7.902.185

Dit is € 5,9 miljoen boven de ondergrens van € 2 miljoen.

Let wel. Dit bedrag is exclusief besluit (18-02-2026) sloop voormalige Karthal De Koog (bedrag nog niet openbaar vanwege aanbesteding).

Tussenstand financieel perspectief 2027-2030

Het financieel perspectief wordt vanaf de perspectiefbrief 2027 anders gepresenteerd dan in de vorige P&C producten. In de vorige P&C producten stonden in de jaarschijven de mutaties t.o.v. het voorgaande jaar. Nu zijn de jaarschijven afzonderlijk leesbaar.

Tussenstand financieel perspectief 2027-2030

Financieel perspectief 2027-2030		bedragen x € 1.000			
Nr.		2027	2028	2029	2030
1	Begrotingsoverschot	1.537	1.537	1.537	1.537
	<i>Autonome ontwikkelingen</i>				
2	Algemene uitkering	468	146	540	1.102
3	Stelpost bijtelling algemene uitkering (constante waarde meerjarig in relatie met indexering) obv septembercircularie 2025	952	952	952	952
4	Diverse indexaties (reguliere budgetten, GR'en cf FUGR en subsidies (2,5% septembercircularie 2025)	-1.513	-1.513	-1.513	-1.513
5	Autonome ontwikkelingen personeelsbegroting 2027	-850	-850	-850	-850
	<i>Reeds genomen raadsbesluiten</i>				
6	Raadsbesluiten t/m 31/12/2025 die betrekking hebben op meerdere jaren	-257	-392	-779	-797
	<i>Beïnvloedbare posten</i>				
7	Trendmatige verhoging OZB, leges, rechten en huren (2,5% cf septembercircularie 2025)	156	156	156	156
	Tussenstand begrotingssaldo per perspectiefbrief 2027	493	36	43	587
8	Raad 05/11/2025 Stelpost stille lasten zoals kapitaallasten		-1.000	-2.000	-3.000
	Actueel begrotingssaldo per begrotingsbrief 2027 inclusief heroverweging reservering kapitaallasten meerjarig investeringsplan	493	-964	-1.957	-2.413

Omschrijving (toelichting)

Toelichting

1 Financieel vertrekpunt voor de begroting 2027 is het begrotingsoverschot.

2 Meerjarige structurele mutatie gemeentefonds per saldo voor de algemene middelen op basis van de septembercircularie 2025.

3 Stelpost prijscompensatie 2027 gemeentefonds omdat gemeente Texel meerjarig met constante prijzen rekent en in dit overzicht rekening is gehouden met index op uitgaven (2,5% cf septembercircular 2025)

4 Indexatie reguliere budgetten en subsidies (2,5%) en bijdragen Gemeenschappelijke Regelingen (7,6%)

5 Geschatte stijging kosten personeel in vaste dienst volgens CAO 3% plus reguliere periodieken

6 Bij de begrotingsvoorbereiding van 2027 wordt gekeken in hoeverre de structureel gereserveerde middelen voor rente voor het aantrekken van leningen ook feitelijke nodig is.

7 Het gaat om de volgende eerder genomen raadsbesluiten voor 2027: Vrijval extra scholingsgelden gemeenteraadsverkiezingen (1 per 4 jaar) (8K), Meerjarenontwikkelingsplan Veiligheidsregio (-49), vrijval tijdelijke huisvesting Vlietkotter (66K), vervangen speeltoestellen (-75), Vrijval raadsreis 1x in de twee jaar (18K), bestendigen diverse functie's (-225K) en kapitaallasten investering Vlietkotter 2027 (-109K). Voor 2028: Raadsreis 1x in de twee jaar (-18K) en structureel tekort de Bolder (-8K). Voor 2029: Vrijval raadsreis 1x in de twee jaar (18K) en structureel extra tekort de Loonwerkbedrijf de Bolder (-405K), Voor 2030: Raadsreis 1x in de twee jaar (-18K).

8 Dit betreft een gereserveerd bedrag om de kapitaallasten van investeringen meerjarig inzichtelijk te maken vanaf 2028. Hierbij is gekeken naar het gemiddelde dat de afgelopen jaren extra nodig is geweest. Inmiddels is het extern onderzoek afgerond. De uitkomsten worden doorgerekend en geactualiseerd met de programmabegroting 2027. Vooruitlopend hierop en naar aanleiding van de actualisatie van de financiële verordening gemeente Texel (raad december 2025) start de afschrijving van kapitaalgoederen (beschikbaarstelling na programmabegroting 2026) pas het jaar na ingebruikname. Dit betekent dat het eerder gereserveerde bedrag voor 2027 niet nodig is.

Besluit

Besluit

1. De perspectiefbrief 2027 vast te stellen met de voorgestelde kaders en uitgangspunten. En deze als basis te nemen voor het opstellen van de programmabegroting 2027.

Hoofdstuk 4A -> Programma's 0 - Voor en door bewoners

Wat hebben we gedaan?

De afgelopen jaren hebben wij ons ingezet voor een sterkere verbinding met onze inwoners en een goed functionerende interne organisatie. Door te investeren in onze ambtelijke organisatie, het versterken van onze bestuurskracht en het verdiepen van de regionale samenwerking, blijft Texel een zelfstandige en wendbare gemeente. Samen met onze inwoners en medewerkers realiseerden wij belangrijke resultaten :

- Met de bestuursopdracht rondom de Planning & Control-cyclus zijn belangrijke verbeteringen doorgevoerd. Alle producten zijn nu digitaal beschikbaar, de informatie is meer beleidsgericht en de nieuwe financiële verordening biedt heldere kaders voor zorgvuldig financieel beheer.
- Het inwonersberaad over de energievoorziening op Texel is succesvol afgerond. De inbreng en adviezen van inwoners zijn zorgvuldig meegenomen en hebben zichtbaar bijgedragen aan concrete vervolgstappen en acties. Met het inloopsprekuur bij de gemeentewinkel, in combinatie met een flexibel afsprakensysteem, bieden we inwoners meer keuzevrijheid en laagdrempelige toegang tot onze dienstverlening. Tegelijkertijd is het digitale loket verder uitgebreid, waardoor steeds meer producten eenvoudig online kunnen worden aangevraagd. Er is een nieuw klachtenproces ingericht, waarbij het persoonlijke gesprek en een informele, oplossingsgerichte aanpak centraal staan, nog vóórdat een officiële melding wordt gedaan. De Wet Open Overheid is stevig verankerd binnen onze organisatie. Medewerkers zijn hierin goed toegerust en weten transparantie en toegankelijkheid in de praktijk te brengen. De arbeidsmarktcampagne 'Texel roept je' is een succes: we trekken nieuwe talenten aan en kunnen vacatures sneller invullen. Nieuwe collega's worden bovendien zorgvuldig begeleid via ons vernieuwde onboardingsproces.
- Door het aantrekken van een inkoop- en aanbestedingsadviseur en het vaststellen van nieuw beleid hebben we onze kennis en slagkracht op dit terrein versterkt, wat leidt tot een professionelere aanpak van aanbestedingstrajecten.
- Met de bestuursopdracht rondom de Planning & Control cyclus zijn belangrijke verbeteringen doorgevoerd. Alle producten zijn digitaal beschikbaar, de informatie is meer beleidsgericht, en de nieuwe financiële verordening biedt heldere kaders voor zorgvuldig financieel beheer.
- Tot slot is De Bolder succesvol geïntegreerd binnen onze gemeentelijke organisatie. Daarmee versterken we de positie van een kwetsbare groep in de samenleving en borgen we de continuïteit van de uitvoering op het eiland.

Wij zijn trots op deze resultaten en blijven ons inzetten voor een transparante, efficiënte en betrokken gemeentelijke organisatie die dicht bij haar inwoners staat. Wij vertrouwen erop dat deze stappen bijdragen aan een duurzame en zelfstandige toekomst voor Texel.

Wat speelt er verder?

Het is belangrijk dat wij ontwikkelingen en veranderingen tijdig herkennen en onze organisatie hier zorgvuldig en proactief op voorbereiden.

Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer

Per 1 januari 2026 is de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV) in werking. Deze wet vraagt van ons dat wij onze gemeentelijke websites aanpassen aan nieuwe standaarden, zodat digitale communicatie en dienstverlening toegankelijk, eigentijds en gebruiksvriendelijk zijn voor iedereen. Daarnaast neemt kunstmatige intelligentie (AI) een steeds belangrijkere plek in binnen onze ambtelijke organisatie. AI zal blijvend onderdeel van ons dagelijks werk. Dit vraagt om een zorgvuldige omgang met gevoelige gegevens, terwijl we tegelijkertijd blijven inzetten op persoonlijke en toegankelijke dienstverlening. We verwachten bovendien dat inwoners en bedrijven steeds vaker gebruikmaken van AI-toepassingen, bijvoorbeeld bij het indienen van bezwaarschriften of verzoeken op grond van de Wet Open Overheid (WOO).

Algemene wet bestuursrecht

In de komende jaren treedt de wet Versterking waarborgfunctie Algemene wet bestuursrecht (Awb) in werking. Dit wetsvoorstel heeft als doel het vertrouwen van onze inwoners in de overheid verder te versterken. De wet bouwt voort op de lessen uit het rapport 'Ongekend onrecht' over de kinderopvangtoeslag en vraagt van ons dat wij onze werkwijze en besluitvorming zorgvuldig blijven toetsen en waar nodig aanpassen, met oog voor de menselijke maat.

Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties

Ook de wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (DBA) stelt strengere eisen aan de inzet van zelfstandigen zonder personeel (ZZP'ers), met als doel schijnzelfstandigheid te voorkomen. De verwachting is dat de Belastingdienst hier de komende jaren actiever op zal handhaven. Dit vraagt van onze organisatie dat wij hier tijdig op anticiperen en het gebruik van ZZP'ers waar mogelijk terugdringen.

Horizontaal toezicht

Tot slot hebben wij met de Belastingdienst afspraken gemaakt over horizontaal toezicht. Dit betekent dat wij zelf verantwoordelijk zijn voor het goed inrichten en controleren van onze fiscale processen. Gezien de omvang van onze gemeente vraagt dit om extra aandacht en zorgvuldigheid, zodat wij blijvend kunnen voldoen aan de gestelde eisen.

Lopende uitvoering

Recentelijk heeft adviesbureau BMC een onderzoek uitgevoerd naar de stille baten en lasten binnen onze organisatie. De uitkomsten en aanbevelingen uit dit onderzoek nemen wij serieus. Op basis van een plan van aanpak zullen wij deze aanbevelingen zorgvuldig prioriteren en stap voor stap vertalen naar gerichte acties. Onze samenwerking met de gemeente Leeuwarden op het gebied van belastingen bestaat inmiddels meer dan tien jaar. In het licht van de huidige ontwikkelingen en onze ambities vinden wij het belangrijk om deze samenwerking de komende jaren kritisch te evalueren en waar mogelijk verder te versterken. Uit de recente spendanalyse blijkt dat het aantal onrechtmatigheden bij aanbestedingen is afgenomen, maar nog steeds hoger ligt dan toegestaan. Dit onderstreept het belang van blijvende aandacht voor bewustwording en het vergroten van kennis over inkoop en aanbesteding binnen onze organisatie.

Informatiebeveiliging

De eisen op het gebied van informatiebeveiliging blijven toenemen, mede door het groeiende aantal digitale aanvallen van binnen- en buitenland. Dit vraagt van onze organisatie dat wij extra aandacht besteden aan een zorgvuldige inrichting van onze informatiebeveiliging. Daarbij blijven wij steeds zoeken naar een goede balans tussen digitale veiligheid en de praktische uitvoerbaarheid van maatregelen, zodat medewerkers hun werk effectief kunnen blijven doen en inwoners kunnen rekenen op betrouwbare dienstverlening. Daarnaast zien we dat de kosten voor ICT stijgen bijvoorbeeld op het gebied van de chip- en geheugensector.

In dit kader is het van belang tijdig te anticiperen op de komende Cyberwetgeving 2.0. Onze privacy officer vervult een steeds belangrijker rol, ook door de groeiende aandacht voor privacy bescherming. Op het gebied van digitale dienstverlening zetten wij verdere stappen. De invoering van de 'Mijn Texel' omgeving, de aansluiting bij 'Mijnoverheid' en het onderzoek naar een alternatief voor het huidige meldingssysteem dragen bij aan een verbeterde digitale dienstverlening.

Perspectief

In de komende jaren zullen keuzes nodig zijn om de organisatie op orde te houden. Dit vraagt om gerichte investeringen in voldoende en gekwalificeerd personeel, het creëren van een veilige en werkbaar ICT-omgeving en het versterken van de basis voor meer grip op de financiën. Niet alles kan tegelijkertijd. Het advies is om regionale samenwerking voort te zetten waar dit mogelijk en wenselijk is. Deze samenwerking is van belang om de gemeente Texel ook in de toekomst autonoom en wendbaar te houden. Over een eventueel vervolg op de regiodeal De Waddeneilanden zal uiterlijk in 2027 duidelijkheid moeten worden verkregen. Daarnaast wordt geadviseerd om, met het oog op een veilige en goed functionerende democratische omgeving, de raadszaal aan te passen om de veiligheid verder te vergroten.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Primaire begroting 2026	Primaire begroting 2027	Primaire begroting 2028	Primaire begroting 2029
Lasten					
PROGRAMMA 0	Voor en door bewoners				
TV_0.1	Bestuur	7.092	2.030	2.048	2.030
TV_0.2	Burgerzaken	1.139	1.139	1.139	1.139
TV_0.4	Overhead	14.668	14.161	13.860	13.860
TV_0.5	Treasury	2.764	2.826	2.826	2.826
TV_0.61	OZB woningen	7	7	7	7
TV_0.64	Belastingen overig	749	749	749	749
TV_0.8	Overige baten en lasten	-238	903	1.903	2.902
Totaal Voor en door bewoners		26.181	21.815	22.532	23.513
Baten					
PROGRAMMA 0	Voor en door bewoners				
TV_0.1	Bestuur	5.028	28	28	28
TV_0.2	Burgerzaken	319	319	319	319
TV_0.4	Overhead	1.010	1.010	1.010	1.010
TV_0.5	Treasury	2.401	2.401	2.401	2.401
TV_0.61	OZB woningen	1.455	1.455	1.455	1.455
TV_0.62	OZB niet-woningen	912	912	912	912
TV_0.63	Parkeerbelasting	5.977	5.977	5.977	5.977
TV_0.64	Belastingen overig	299	299	299	299
TV_0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	39.419	39.387	38.766	39.222
TV_0.8	Overige baten en lasten	117	117	117	117
Totaal Voor en door bewoners		56.937	51.904	51.284	51.740
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		30.755	30.089	28.752	28.226
Onttrekkingen					
PROGRAMMA 0	Voor en door bewoners				
TV_0.10	Mutaties reserves	4.324	1.270	624	604
Stortingen					
PROGRAMMA 0	Voor en door bewoners				
TV_0.10	Mutaties reserves	1.119	1.119	1.119	1.119
Mutaties reserves		3.204	151	-495	-515
Gerealiseerd resultaat		33.960	30.240	28.256	27.711

Hoofdstuk 4A -> Programma's 1 - Veiligheid op orde

Wat hebben we gedaan?

De start van de raadsperiode stond in het teken van de urgente realisatie van opvang voor Oekraïense vluchtelingen. In korte tijd is hiervoor een hotelboot in de haven van Oudeschild ingezet om in de acute opvangbehoefte te voorzien.

Op het gebied van veiligheid zijn belangrijke stappen gezet. Zo is een tweede ambulancepost op Texel geopend, waardoor de aanrijtijden aanzienlijk zijn verkort, met name in het noorden van het eiland. Daarnaast is de samenwerking met de brandweer verder geïntensiveerd, met specifieke aandacht voor toezicht op brandveiligheid gebruik. Door het aangaan van een handhavingsregeling is ook de samenwerking tussen de gemeentelijke buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) en de politie versterkt.

Ons nieuwe Integrale Veiligheidsbeleid is vastgesteld en richt zich voor de periode 2025-2028 op de geprioriteerde veiligheidsthema's: jeugd en veiligheid, ondermijnende criminaliteit, digitale veiligheid en verkeersveiligheid. Daarbij is expliciet aandacht voor onze unieke eilandsituatie en de daarmee samenhangende veiligheidsrisico's en kwetsbaarheden.

Daarnaast zijn diverse nieuwe beleidsstukken en beleidsregels vastgesteld of geactualiseerd, waaronder het Preventie & Handhavingsplan Alcohol en Drugs, het Evenementenbeleid, het Standplaatsenbeleid en het Damoclesbeleid. Ook heeft een nieuwe aanbesteding plaatsgevonden voor de inzet van dorpswachten in het horecagebied.

Er is nadrukkelijk ingezet op de aanpak van ondermijning. Zo vindt structureel integraal ondermijningsoverleg plaats en is gestart met het jaarlijks uitvoeren van integrale controles. Tevens zijn een Integraal Ondermijningsbeeld en een Informatiebeeld ondermijning opgesteld en is een weerbaarheidsscan uitgevoerd. Aanvullend heeft een rioolwateronderzoek naar drugsgebruik plaatsgevonden en zijn we aangesloten bij Meld Misdaad Anoniem om onze informatiepositie te versterken.

Wij geven met deze ontwikkelingen invulling aan onze inzet voor een veilige, leefbare en toekomstbestendige gemeente.

Wat speelt er verder?

De komende periode worden wij geconfronteerd met toenemend complexe en veelzijdige veiligheidsuitdagingen. Internationale spanningen, hybride dreigingen en de effecten van klimaatverandering vragen om een verdere versterking van de weerbaarheid van onze gemeenschap.

Daarnaast staat de brandweer onder druk door nieuwe veiligheidsrisico's en de afnemende beschikbaarheid van vrijwilligers, met name overdag. Dit zet het fijnmazige vrijwillige brandweermodel en daarmee de lokale veiligheid onder druk. Om hierop in te spelen heeft de Veiligheidsregio een Meerjarenontwikkelplan vastgesteld, gericht op het versterken van vakbekwaamheid, het uitbreiden van beroepsbezetting en het moderniseren van de brandweezorg om deze toekomstbestendig te maken.

Als gemeente hebben we ons gecommitteerd aan de vastgestelde Noord-Holland Norm Weerbare Overheid. Deze norm heeft als doel de weerbaarheid van zowel de provincie als gemeenten te vergroten. Hiermee wordt gewerkt aan een sterk en samenhangend front tegen criminele ondermijning.

Wij brengen deze ontwikkelingen onder uw aandacht als onderdeel van onze inzet voor een veilige en veerkrachtige gemeente.

Lopende uitvoering

We richten ons op de thema's die in het Integraal Veiligheidsbeleid zijn geprioriteerd. Op het gebied van jeugd en veiligheid werken we intensief samen met boa's, jongerenwerk en jeugdagenten om risico's op jeugdcriminaliteit vroegtijdig te signaleren en criminele aanwas te voorkomen. Daarnaast werken wij samen met diverse ketenpartners om het gebruik van alcohol en drugs onder jongeren terug te dringen.

De aanpak van ondermijnende criminaliteit is gericht op het vergroten van het bewustzijn en de weerbaarheid binnen de samenleving en bij maatschappelijke partners. Dit doen wij onder meer door het uitvoeren van integrale controles, het inzetten van bewustwordingscampagnes en de toepassing van de Wet Bibob. Op het gebied van digitale veiligheid ligt de nadruk op preventie en voorlichting, onder andere door het aanbieden van trainingen en het uitvoeren van bewustwordingscampagnes. Verkeersveiligheid krijgt vorm door een intensievere samenwerking tussen politie en boa's bij verkeerscontroles en de handhaving op verkeersovertredingen.

Daarnaast borgen wij dat onze eigen gemeentelijke crisisorganisatie op orde is en blijft. Dit doen wij door structurele training, bijscholing en oefenen en door samen met de veiligheidspartners te werken aan (operationele) planvorming voor uiteenlopende calamiteiten.

Tot slot blijft strandveiligheid op Texel een prioriteit, waarbij betrouwbaarheid en continuïteit centraal staan. Wij zetten in op een stabiele en professionele strandbewaking ter bescherming van inwoners en bezoekers.

Perspectief

Texel is een relatief veilige gemeente. Dit blijkt niet alleen uit objectieve cijfers, maar ook uit de ervaren veiligheid, die relatief hoog is. Wij adviseren daarom om de huidige voort te zetten

Tegelijkertijd worden de veiligheidsvraagstukken steeds complexer en crises steeds langduriger. Ook Texel wordt hiermee geconfronteerd. In de praktijk betekent dit dat de inzet op de in het veiligheidsbeleid benoemde thema's regelmatig beheersmatig van aard is. Om hier adequaat op in te kunnen blijven spelen, geven wij u in overweging om aanvullende financiële middelen beschikbaar te stellen, met name voor het thema weerbaarheid en veerkracht en de in het Integrale Veiligheidsbeleid geprioriteerde thema's. Dit stelt ons beter in staat om nieuwe veiligheidsvraagstukken en langdurige crises effectief op te vangen, proactiever te handelen en eerder in te zetten op het voorkomen en beperken van risico's en incidenten.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Primaire begroting 2026	Primaire begroting 2027	Primaire begroting 2028	Primaire begroting 2029
Lasten					
PROGRAMMA 1	Veiligheid op orde				
TV_1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.467	2.516	2.516	2.516
TV_1.2	Openbare orde en veiligheid	802	802	802	802
Totaal Veiligheid op orde		3.268	3.317	3.317	3.317
Baten					
PROGRAMMA 1	Veiligheid op orde				
TV_1.1	Crisisbeheersing en brandweer	46	46	46	46
TV_1.2	Openbare orde en veiligheid	206	206	206	206
Totaal Veiligheid op orde		252	252	252	252
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		-3.017	-3.066	-3.066	-3.066
Gerealiseerd resultaat		-3.017	-3.066	-3.066	-3.066

Hoofdstuk 4A -> Programma's 2 - Goede bereikbaarheid

Wat hebben we gedaan?

Als gemeente hebben we bewust voortgebouwd op het beleid en beheer van de afgelopen jaren. Zo hebben we de Staatsbosbeheer-fietspaden, die door onze natuurgebieden lopen en intensief worden gebruikt door inwoners en bezoekers, grondig opgeknapt. Daarmee zorgen we voor prettig en veilig fietsen in het buitengebied. In de komende periode pakken we ook andere fietspaden aan.

Ook hebben we herstelwerkzaamheden uitgevoerd aan wegen in het buitengebied. We blijven werken aan een bereikbaarheid door belangrijke toegangswegen, zoals de Boodtlaan in De Koog op orde te houden. Voor meer verkeersveiligheid zijn in veel bochten glasbollen aangebracht en is de Pontweg voorzien van nieuw asfalt en duidelijke belijning. Het verkeersveiliger inrichten van kruisingen realiseren we in 2026.

In navolging van Paal 12 en Paal 15 starten we met het ophogen en herinrichten van andere strandslagen. Daarnaast blijven wij ons inzetten voor een goede veerverbinding tussen Den Helder en Texel, die van groot belang is voor onze inwoners, ondernemers en bezoekers. Onze beleidsmedewerker mobiliteit heeft elke maand een overleg met Rijkswaterstaat (RWS) over de vernieuwing van de TESO-veerhavens.

Wat speelt er verder?

Als gemeente zien wij dat externe ontwikkelingen steeds meer invloed hebben op de realisatie van projecten in de openbare ruimte. Voorafgaand aan de uitvoering zijn vaker en uitgebreidere onderzoeken en vergunningaanvragen nodig. Dit vraagt om realistische plannings met langere doorlooptijden. Door hier tijdig op in te spelen houden wij grip op de voortgang van onze projecten en voorkomen we onaangename verrassingen. Tegelijkertijd betekent deze zorgvuldige werkwijze dat onze flexibiliteit afneemt, wat een aandachtspunt blijft.

Daarnaast houden wij in onze projecten in de openbare ruimte steeds nadrukkelijker rekening met duurzaamheid. Landelijk, provinciaal en gemeentelijk beleid op thema's als klimaatadaptatie (bijvoorbeeld Texel Robuust), circulariteit (bijvoorbeeld via het convenant MVOI - maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen) en luchtkwaliteit (stikstof, fijnstof) nemen wij integraal meegenomen. Ook Texelse kernwaarden, zoals het behoud van duisternis, vormen daarbij een belangrijk uitgangspunt.

Met de overname van het onderhoudsareaal van het HHNK nemen wij als gemeente nieuwe onderhoudstaken en bijbehorende kosten op ons. Deze worden meegenomen bij het opstellen en aanvragen van meerjarenplannen voor groot onderhoud en bij het aanvragen van kredieten voor herinrichtingsprojecten.

Lopende uitvoering

Het Ontwerp Mobiliteitsprogramma Texel 2035 vormt voor ons een belangrijke stap richting een toekomstbestendige bereikbaarheid van ons eiland. Daarmee verbinden wij bereikbaarheid en verkeersveiligheid nadrukkelijk met de leefbaarheid van onze dorpen. Een gezonde, veilige en toegankelijke leefomgeving staat centraal. Vanuit dat uitgangspunt, werken wij aan een inclusieve bereikbaarheid voor alle inwoners en bezoekers. Het creëren van een gezonde leefomgeving realiseren wij onder meer door het toepassen van het STOMP-principe bij de (her)ontwikkeling van gebieden. Dit betekent dat wij lopen, fietsen en andere duurzame vormen van vervoer stimuleren en de ruimte die de privéauto inneemt, waar mogelijk, beperken.

Daarnaast werken wij aan de ontwikkeling van duidelijke hoofdroutes die zorgen voor een vlotte verbinding tussen de dorpen. Tegelijkertijd investeren wij in veilige wegen en paden binnen het onderliggende wegennet zodat gemotoriseerd verkeer en langzaam verkeer -zoals fietsers en voetgangers- zich veilig en efficiënt kunnen verplaatsen, of dat nu is voor wonen, werken of recreatie.

Perspectief

De bereikbaarheid van en naar Texel is op orde, maar vraagt om zorgvuldigheid in processen en vertrouwen in expertise van alle betrokkenen. Daarbij is het belangrijk dat wij oog houden voor actuele ontwikkelingen, kansen benutten om de Eilandkracht zo effectief mogelijk in te zetten en risico's - zowel binnen onze organisatie als daarbuiten- tijdig herkennen en beheersen.

Wij blijven investeren in het verder professionaliseren van onze organisatie. Dit vraagt om gerichte inzet van tijd en middelen voor zowel het huidige als het toekomstige personeel. Nieuwe werkwijzen aanleren kost tijd en energie en kan tijdelijk invloed hebben op de snelheid waarmee ambities worden gerealiseerd.

Vanuit goed werkgeverschap trekken wij deze professionalisering Texel-breed, zodat we samen het werk kunnen blijven doen: óp en vóór Texel.

Tegelijkertijd houden wij koers en sturen actief op de krachtenvelden in onze omgeving. Zo realiseren wij doelgericht projecten waarin zowel het bestuur als de uitvoerende organisatie houvast vindt, met als gezamenlijk doel: een goed bereikbaar Texel.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Primaire begroting 2026	Primaire begroting 2027	Primaire begroting 2028	Primaire begroting 2029
Lasten					
PROGRAMMA 2	Goede bereikbaarheid				
TV_2.1	Verkeer en vervoer	7.878	7.323	7.323	7.323
TV_2.2	Parkeren	714	714	714	714
TV_2.4	Economische havens en waterwegen	1.001	1.001	1.001	1.001
Totaal Goede bereikbaarheid		9.593	9.038	9.038	9.038
Baten					
PROGRAMMA 2	Goede bereikbaarheid				
TV_2.1	Verkeer en vervoer	259	259	259	259
TV_2.4	Economische havens en waterwegen	927	927	927	927
Totaal Goede bereikbaarheid		1.186	1.186	1.186	1.186
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		-8.407	-7.852	-7.852	-7.852
Gerealiseerd resultaat		-8.407	-7.852	-7.852	-7.852

Hoofdstuk 4A -> Programma's 3 - Mooi en gastvrij Texel / Texel werkt!

Doelstellingen

Wat hebben we gedaan?

Onze blik is gericht op de horizon, maar onze voeten staan stevig in de Texelse grond. We werken intensief samen met onze burens in de regio (zoals 'Samen op Kop' en de Regio Deal Waddeneilanden) om onze arbeidsmarkt en economie toekomstbestendig te maken.

- **Toerisme met een kompas:** Het Toeristisch Toekomstplan (TTP) is ons fundament. We zijn inmiddels gestart met de tweede uitvoeringsagenda voor 2025. Rust en balans staan hierbij centraal. We hebben een 'parapluplan' vastgesteld voor verblijfsrecreatie en een groot onderzoek gedaan onder onze inwoners: hoe ervaren zij het toerisme? Hun stem is onze gids.
- **Circulair en duurzaam:** We willen afval niet wegwerpen, maar hergebruiken. Met ons nieuwe *Recycleplan* en de *Circulaire Deal Secundaire Bouwmaterialen* nemen we het voortouw in duurzaam bouwen en slopen. Ook onze bedrijventerreinen verduurzamen we hand in hand met ondernemers via de 'Greendeal'.

Onze trotse sectoren:

- **Landbouw:** De boeren zijn het gezicht van ons landschap. We voeren eerlijke gesprekken over de toekomst van de landbouw, en steunen de Gebied coöperatie op de Hogeberg en toekomstplannen van de schapenhouderij.
- **Visserij:** Via het Bestuurlijk Platform Visserij zoeken we naar nieuwe wegen, zoals viskweek op land, om deze sector een duurzaam perspectief te bieden.
- **Heilzame Badplaats:** Een prachtige mijlpaal! Texel mag officieel het ESPA-keurmerk voeren. Hiermee horen we bij de top van Nederlandse badplaatsen die bekendstaan om hun gezonde zeelucht en wellness.

De arbeidsmarkt: investeren in talent

Zonder goede mensen geen gastvrijheid. Daarom investeren we in onze jongeren. De Texel Academy leidt gastvrouwen, gastheren en koks op, zodat talent op het eiland kan blijven groeien. De samenwerking met de Kenniswerkplaats en het Huis van Ontwikkeling zorgt ervoor dat onderwijs en praktijk naadloos op elkaar aansluiten.

Wat speelt er verder?

De wereld om ons heen verandert en dat merken we op Texel.

1. **Druk op de leefbaarheid:** De prognoses voor het toerisme in Noord-Holland laten een enorme groei zien (+37% richting 2035). Dit dwingt ons om scherp te blijven sturen. Hoe houden we de balans tussen een gezonde economie en een fijn leefklimaat voor onszelf?
2. **Landelijke besluiten:** De verhoging van het btw-tarief op logies naar 21% raakt onze ondernemers. We houden de vinger aan de pols wat dit betekent voor onze sector.
3. **Afloop terrasuitbreiding:** De tijdelijke extra ruimte voor terrassen (sinds corona) loopt eind dit jaar af. Dit vraagt om een goede afronding met de betrokken ondernemers.

Lopende uitvoering

Uit het Toeristisch Toekomstplan zijn inmiddels diverse concrete maatregelen voortgekomen. Zo is een openbaar register voor toeristische bedden in woonruimten ingevoerd en handhaven wij actief op illegale verhuur. Ook werken we aan de invoering van een digitaal nachtregister.

Samen met TOP werken we aan een (regionaal) ondernemersloket om vragen van lokale ondernemers sneller en beter te beantwoorden en faciliteren we ondernemers via ons inkoop- en aanbestedingsbeleid. Regionaal zetten we in op een duurzaamheidsloket. Daarnaast bekijken we met TOP of de Retailvisie moet worden aangepast, in afstemming met de provinciale update. Vanuit de Woonvisie ondersteunen we de ontwikkeling van kwalitatieve, tijdelijke huisvesting voor personeel.

Met deze stappen werken we aan een toekomstbestendige en duurzame economische structuur op Texel.

Perspectief

De groei van het toerisme door nieuwe verblijfsontwikkelingen en betere infrastructuur biedt Texel economische kansen, zoals hogere bestedingen en een betere seizoen bezetting. Tegelijkertijd zet dit druk op voorzieningen en leefbaarheid, wat om een zorgvuldige balans vraagt.

De ontwikkeling van een circulaire economie, met biologische landbouw en agrotourisme, versterkt de lokale economie, maar de krimp van traditionele landbouw raakt het inkomen van boeren. Investerings in onderwijs en samenwerking kunnen de arbeidsmarkt versterken, mits lokaal talent behouden blijft. Kwaliteitstoerisme vergroot de economische waarde, maar kan ook het beeld van een exclusief eiland versterken.

Voortzetting van de LEADER-subsidie stimuleert innovatie en regionale ontwikkeling. Gerichte steun aan landbouw en visserij blijft belangrijk voor innovatie, werkgelegenheid, identiteit en toeristische aantrekkingskracht.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Primaire begroting 2026	Primaire begroting 2027	Primaire begroting 2028	Primaire begroting 2029
Lasten					
PROGRAMMA 3	Mooi en gastvrij Texel				
TV_3.1	Economische ontwikkeling	622	447	447	447
TV_3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	131	116	116	116
TV_3.4	Economische promotie	1.019	1.054	909	909
Totaal Mooi en gastvrij Texel		1.772	1.617	1.472	1.472
Baten					
PROGRAMMA 3	Mooi en gastvrij Texel				
TV_3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	33	33	33	33
TV_3.4	Economische promotie	11.186	11.186	11.186	11.186
Totaal Mooi en gastvrij Texel		11.219	11.219	11.219	11.219
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		9.446	9.601	9.746	9.746
Gerealiseerd resultaat		9.446	9.601	9.746	9.746

Hoofdstuk 4A -> Programma's 4 - Toekomst voor de jeugd

Wat hebben we gedaan?

Een belangrijke mijlpaal was de realisatie en ingebruikname van het nieuwe schoolgebouw voor “De Skool” in Den Burg. Als vervolg hierop is een startnotitie vastgesteld voor de verduurzaming en modernisering van de schoolgebouwen in de buitendorpen. Voor basisschool De Bruinvis en De Vliekotter is voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van bouwplannen.

Het plan voor De Bruinvis is vastgesteld, inclusief tijdelijke huisvesting; de school ontwikkelt zich tot een Integraal Kindcentrum. Voor basisschool De Vliekotter is, vanwege leerlingengroei, tijdelijke extra huisvestingscapaciteit gerealiseerd. Daarnaast is het schoolgebouw van OSG De Hogeberg voorzien van duurzame LED-verlichting.

Met de ontwikkeling van de Texelse Agenda Onderwijs en Zorg wordt de samenwerking met schoolbesturen en ondersteunende (zorg-)partners verder versterkt. Het beleid richt zich op het verbeteren van de ondersteuningsstructuur voor leerlingen, het organiseren van zorg dicht bij de school en het vertalen van regionale ambities naar lokaal maatwerk. De Lokale Agenda sluit goed aan op de Regionale Agenda Onderwijs & Ontwikkeling, waarmee de verbinding en samenwerking met regionale partners wordt geborgd. Het wettelijk verplichte Gemeentelijk Onderwijs Achterstandenbeleid (GOAB) wordt uitgevoerd ter versterking van het preventief jeugdbeleid en ter bevordering van gelijke kansen voor alle kinderen.

De verordeningen voor onderwijshuisvesting en de materiële financiële gelijkstelling zijn geactualiseerd. Het lokaal onderwijsbeleid wordt voortgezet, onder meer door het verstrekken van gelijke subsidies voor bewegingsonderwijs in dorpshuizen en door ondersteuning voor remedial teaching, schoolbegeleiding en taal- en spraakontwikkeling. Volwasseneneducatie wordt verzorgd door VONK, dat jaarlijks gemiddeld twee NT2-lesgroepen aanbiedt. De Texel Academy (TA) heeft een businesscase opgesteld gericht op kwaliteitsverbetering en governance, mede ondersteund vanuit de Waddendeal. Daarnaast is een samenwerking aangegaan met het Huis van Ontwikkeling, waarbij via een jobcoach begeleiding wordt geboden aan TA-studenten.

De Kenniswerkplaats Texel (KWPT) heeft een stichting opgericht in het kader van haar ontwikkeling naar een zelfstandige organisatie. Via de KWPT hebben studenten van hogescholen en universiteiten diverse opdrachten uitgevoerd die gericht zijn op Texelse vraagstukken. Deze opdrachten zijn beoordeeld door lokale stakeholders. De ontwikkeling van de KWPT wordt door de gemeente gedurende vijf jaar financieel ondersteund (2024 t/m 2028). Tot slot is de opdracht voor het leerlingenvervoer opnieuw aanbesteed en voor een periode van vier jaar geborgd.

Wat speelt er verder?

De schoolbesturen in “De Skool” evalueren de samenwerkingsovereenkomst. De uitkomsten hiervan kunnen, in samenhang met de visie op het voortgezet onderwijs, leiden tot een herijkte onderwijs- en huisvestingsvisie. De Texelse Agenda Onderwijs & Zorg zet in op versterking van lokale netwerken met maatschappelijke partners, wat vraagt om flexibiliteit en nieuwe manieren van samenwerken.

De Texel Academy heeft de ambitie om het opleidingsaanbod te verbreden met opleidingen voor de retail- en de groensector.

Lopende uitvoering

We werken aan een Integraal Huisvestingsplan (IHP) waarin we maatschappelijke opgaven op het gebied van onderwijs en zorg integraal benaderen. Deze opgaven worden vertaald naar ambities voor de schoolgebouwen voor zowel het basis- als voortgezet onderwijs, waarbij we de wederzijdse verantwoordelijkheden van de gemeente en de schoolbesturen expliciet meenemen. Een belangrijk onderdeel hiervan is de ambitie om het onderwijsaanbod te verbreden met mbo-onderwijs. Voor 2026 staat groot onderhoud gepland aan het gebouw van OSG De Hogeberg. Dit omvat onder meer de vervanging van het dak en installaties, evenals verduurzamingsmaatregelen. In dit kader worden de samenwerkingsovereenkomst en de onderhoudsfinanciering tussen gemeente en schoolbestuur geëvalueerd, waarbij wij ook mogelijke bijstellingen als gevolg van kostenstijgingen betrekken.

Voor de verduurzaming en modernisering van de Lubertischool wordt in 2027 voorbereidingskrediet aangevraagd. Daarbij wordt externe expertise ingezet voor begeleiding en toetsing.

Het GOAB wordt ingezet om de toenemende complexiteit van zorgvragen bij jonge kinderen het hoofd te bieden. Dit draagt bij aan het vergroten van ontwikkelkansen en het beperken van maatschappelijke kosten. Preventie vormt hierbij een belangrijk aandachtspunt, met specifieke aandacht voor het voorkomen en terugdringen van taalachterstanden bij jonge kinderen. Het lokaal onderwijsbeleid en GOAB vertonen hierbij inhoudelijke samenhang en richten zich gezamenlijk op het voorkomen en verhelpen van leer- en ontwikkelachterstanden.

Perspectief

In de komende periode krijgt de verdere planontwikkeling voor schoolgebouwen in de dorpen nadrukkelijk aandacht. Het is van belang deze ambitie vast te houden. Goede, moderne schoolgebouwen dragen bij aan kwalitatief hoogwaardig onderwijs, een gezonde leeromgeving en een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Dit is met name belangrijk voor jonge gezinnen die zich op Texel willen vestigen, .

De Texelse Agenda Onderwijs & Zorg blijft zich door ontwikkelen. Schoolbesturen, samenwerkingsverbanden, voorschoolse partners en de gemeente werken hierbij continu samen om in te spelen op actuele ontwikkelingen. Het gezamenlijke doel is om voor kinderen zoveel mogelijk passend onderwijs- en zorgaanbod te realiseren en te organiseren, op en nabij de school. De verwachting is dat dit aanbod in de komende jaren verder zal verbreden, waarvoor blijvende ondersteuning wenselijk is.

Het huidige Lokaal Onderwijs beleid heeft veel raakvlak met het huidige rijksbeleid (GOAB) en -in toenemende mate- de ambities van de TAOZ-agenda. In dit licht is het wenselijk om het lokale onderwijsbeleid te evalueren, met als doel de beschikbare financiële middelen zo doelmatig en efficiënt mogelijk in te zetten.

De behoefte aan verbreding van het mbo-onderwijs neemt toe. De Texel Academy heeft hiervoor een basis gelegd die breed wordt gedragen door lokale ondernemers. Binnen de sector zien we goede kansen voor verdere uitbreiding en hieraan wordt ook de komende periode actief gewerkt. Het vasthouden aan deze ambitie is belangrijk, omdat zij in belangrijke mate bijdraagt aan de continuïteit en bezetting van essentiële beroepssectoren binnen de gemeente.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Primaire begroting 2026	Primaire begroting 2027	Primaire begroting 2028	Primaire begroting 2029
Lasten					
PROGRAMMA 4	Toekomst voor de jeugd				
TV_4.1	Openbaar basisonderwijs	109	109	109	109
TV_4.2	Onderwijshuisvesting	1.239	1.220	1.220	1.220
TV_4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	926	916	916	916
Totaal Toekomst voor de jeugd		2.274	2.245	2.245	2.245
Baten					
PROGRAMMA 4	Toekomst voor de jeugd				
TV_4.2	Onderwijshuisvesting	18	18	18	18
TV_4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	20	20	20	20
Totaal Toekomst voor de jeugd		38	38	38	38
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		-2.236	-2.207	-2.207	-2.207
Gerealiseerd resultaat		-2.236	-2.207	-2.207	-2.207

Hoofdstuk 4A -> Programma's 5 - Samen beleven en bewegen

Wat hebben we gedaan?

Sport en cultuur: ruimte voor ontmoeting

We investeren in plekken waar Texelaars elkaar ontmoeten. Onze sport- en cultuurverenigingen zijn de ruggengraat van onze gemeenschap en we steunen hen dan ook met hart en ziel.

- **Investeren in beweging:** We hebben de TXL Sporthal versterkt met extra subsidie en de wielerved in Den Burg en het voetbalveld in De Koog vernieuwd. Voor de jeugd is er bij De Skool een nieuwe pannakooi, zodat er altijd een plek is om even een balletje te trappen.
- **Het Thijsssehuis:** Ons nieuwe culturele paradepaardje! In 2026 hopen we de deuren van het Thijsssehuis te openen. In de nok van dit gebouw komt een bijzonder kunstwerk dat de Texelse identiteit weerspiegelt.
- **Sport- en cultuurcoaches:** Dankzij landelijke programma's hebben we extra coaches die sport en cultuur dichtbij de mensen brengen. Denk aan de nieuwe trimbaan in het bos, het beachvolleybalveld en diverse beweegroutes in onze dorpen.

Ons erfgoed: schatten boven en onder water

Texel heeft een rijke geschiedenis die we met zorg bewaken. Van de karakteristieke schapenboeten tot de geheimen van de Waddenzee.

- **Maritieme trots:** We hebben met succes aandacht gevraagd voor ons onderwatererfgoed. Dit heeft geresulteerd in een enorme impuls van 6,8 miljoen euro voor archeologisch onderzoek in de Waddenzee.
- **Musea en monumenten:** Onze musea zijn onze schatkamers. We verhogen de bijdrage voor de Texelse museumpas, zodat elke inwoner laagdrempelig van onze historie kan genieten. Ook helpen we eigenaren van monumenten bij het verduurzamen van hun panden, zodat ons erfgoed ook in de toekomst energiezuinig bewaard blijft.
- **Kerk en cultuur:** Met een nieuwe kerkvisie en 'kerkenpaspoorten' zorgen we dat onze historische kerkgebouwen hun waarde behouden.

Groen en klimaat: een weerbaar eiland

Onder de vlag **Texel Robuust** werken we aan een eiland dat tegen een stootje kan. We vergroenen onze dorpskernen en leggen 'groenblauwe netwerken' aan om wateroverlast en hitte tegen te gaan. Ons wandelnetwerk is inmiddels aangesloten op het landelijke netwerk; zo zetten we Texel letterlijk op de kaart voor elke wandelliefhebber.

Wat speelt er verder?

We houden de blik vooruit, want er verandert veel in landelijk beleid:

1. **Landelijke cultuurregio:** In 2024 is Noord-Holland Noord officieel erkend als landelijke cultuurregio. Wij zetten ons in om deze positie verder te versterken door samen projecten te realiseren die aansluiten bij de doelen en thema's uit het programma '*Zee aan ruimte, land vol cultuur*'.
2. **Onzekere subsidies:** Sommige landelijke regelingen voor onze coaches lopen af. Wij zitten erbovenop om te kijken hoe we deze belangrijke functies voor het eiland kunnen behouden.
3. **Nieuwe sportwet:** In 2026 verwachten we een nationale sport- en bewegingwet. We bereiden ons nu al voor om onze sportparken nóg opener en toegankelijker te maken.

Lopende uitvoering

Wij maken met betrokken partijen afspraken over de exploitatie en programmeringskaders van het Thijsssehuis om een duurzame en succesvolle invulling van dit cultuurgebouw te borgen.

In het kader van de zorgplicht uit de gewijzigde Bibliotheekwet implementeren wij de benodigde aanpassingen. Daarnaast werken wij aan de herziening van het stelsel voor de inrichting en financiering van de lokale (streek)omroep.

We actualiseren en leggen de meerjarige afspraken met onze subsidiepartners met een bijdrage van meer dan € 100.000 vast in nieuwe overeenkomsten voor Beleidsgestuurde Contractfinanciering. Dit geldt voor Sportstichting Texel, Artex, KopGroep Bibliotheken, Stichting Texels Museum en De Lieww.

Wij ontwikkelen plannen om het erfgoed in de Waddenzee te beschermen. Hierbij willen wij de rijksmiddelen voor onderwaterarcheologie optimaal benutten, conform de motie Beckerman.

Daarnaast blijven wij inzetten op de verduurzaming van monumenten. In aanloop naar Europese en landelijke wijzigingen in de energielabelplicht blijven wij eigenaren van monumenten - zowel woningen als maatschappelijk vastgoed - adviseren en ondersteunen bij verduurzaming. Ook zetten wij de uitvoering van het vastgestelde schapenboetenbeleid voort.

In 2026 gaan we aan de slag met de ijsbaan en het skatepark. We maken er één mooi geheel van, verbonden met het Thijsssehuis, de eendenvijver, Elemert, Emmalaan, het parkeerterrein van de sporthal, De Skool en de OSG.

Daarnaast gaan wij aan de slag met de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport van BMC met de exploitatie van de sporthal om de efficiëntie en kwaliteit te verbeteren.

Perspectief

Wij vergroten onze slagkracht door samen te werken met partners die vergelijkbare uitdagingen kennen. Eerdere investeringen hebben geleid tot een sterk netwerk; daarin blijven wij investeren. We benutten de kennis en creativiteit uit het maatschappelijk middenveld en geven ruimte voor inbreng, met structureel overleg met onze vaste subsidierelaties.

Wij blijven investeren in kwalitatief goede voorzieningen op het gebied van cultuur, sport en welzijn, in alle dorpen. Daarbij houden we oog voor de leefbaarheid, ook in de buitendorpen, en voor een sterke groene infrastructuur. We zetten blijvend in op biodiversiteit, water en groen en nemen voorzieningen en cultuur- en natuurhistorische waarden vanaf het begin mee in (nieuwbouw)ontwikkelingen en herinrichting.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Primaire begroting 2026	Primaire begroting 2027	Primaire begroting 2028	Primaire begroting 2029
Lasten					
PROGRAMMA 5	Samen beleven en bewegen				
TV_5.1	Sportbeleid en activering	441	366	366	366
TV_5.2	Sportaccommodaties	1.809	1.734	1.734	1.734
TV_5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.479	1.479	1.479	1.479
TV_5.4	Musea	657	657	657	657
TV_5.5	Cultureel erfgoed	622	622	622	622
TV_5.6	Media	493	393	393	393
TV_5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.899	3.892	3.777	3.777
Totaal Samen beleven en bewegen		9.401	9.142	9.027	9.027
Baten					
PROGRAMMA 5	Samen beleven en bewegen				
TV_5.1	Sportbeleid en activering	114	38	38	38
TV_5.2	Sportaccommodaties	308	308	308	308
TV_5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	74	74	74	74
TV_5.4	Musea	179	179	179	179
TV_5.5	Cultureel erfgoed	1	1	1	1
TV_5.6	Media	13	13	13	13
TV_5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	262	262	262	262
Totaal Samen beleven en bewegen		952	876	876	876
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		-8.449	-8.266	-8.151	-8.151
Gerealiseerd resultaat		-8.449	-8.266	-8.151	-8.151

Hoofdstuk 4A -> Programma's 6 - Zorg voor elkaar

Wat hebben we gedaan?

Wij dragen bij aan de kwaliteit van leven van alle inwoners van Texel en streven ernaar dat iedereen zo volwaardig en zelfstandig mogelijk kan deelnemen aan de samenleving. Wanneer dit tijdelijk of langdurig niet mogelijk is, bieden wij passende ondersteuning, waarbij de eigen kracht en het netwerk van de inwoner zoveel mogelijk worden benut. Daarbij richten wij ons op wat daadwerkelijk van betekenis is voor de samenleving, in nauwe samenwerking met maatschappelijke organisaties, ondernemers en inwoners. Preventie staat hierbij centraal. Waar problemen ontstaan, zoeken wij met gerichte ondersteuning en integrale samenwerking binnen het brede sociaal domein naar creatieve en duurzame oplossingen.

Deze doelstellingen realiseren wij onder meer door de uitvoering van de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Participatiewet. Vanaf 2025 zijn deze wetten samengebracht in één integrale verordening. In de periode 2022-2025 is extra geïnvesteerd in participatie, werk en opleiding. De pilot Huis van Ontwikkeling is succesvol afgerond en biedt inmiddels een laagdrempelige voorziening waar Texelaars terecht kunnen met vragen over (vrijwilligers)werk. Daarnaast is sociaal leer-werkbedrijf De Bolder geïntegreerd in de gemeentelijke organisatie, waardoor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt op Texel duurzaam kunnen blijven participeren.

In nauwe samenwerking met netwerkpartners zoals Texels Welzijn, Young4Ever en de Sportstichting is het beleid voor contractfinanciering (BCF) herzien. De uitvoeringsprogramma's Sociaal Domein zijn geëvalueerd en vernieuwd en de regiovisie Sociaal Domein Kop van Noord-Holland 2024-2029 is vastgesteld. Om inzicht te krijgen in de leefbaarheidsbehoeften van dorpsbewoners zijn in Oosterend, De Cocksdorp en Oudeschild leefbaarheidsonderzoeken uitgevoerd.

Als het gaat om financiële ondersteuning en armoedebeleid hebben we in 2022-2025 het volgende gerealiseerd:

- Verhoging van energietoelagen voor huishoudens tot 140% van de bijstandsnorm.
- Uitvoering van de motie menstruatiearmoede.
- Verbeterde bereikbaarheid van regelingen en doelgroepencommunicatie.
- Onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van minimaregelingen.
- Onderzoek naar de haalbaarheid van de Texelpas.
- Toekenning van een nieuw onderkomen voor de Voedselbank in De Bolder.
- Verbetering van vroeg signalering binnen schuldhulpverlening en aansluiting bij elementen van basisdienstverlening en ketensamenwerking.

Voor de jeugd staat een gezond en veilig opgroeien centraal, met daarbij nadrukkelijk aandacht voor het vergroten van hun welzijn en geluk. Met de aanpak 'Opgroeien in een kansrijke omgeving' worden ouders, scholen en kinderen actief betrokken bij de ontwikkeling van beleid. Het vrijetijdsplatform ACT verlaagt de drempel voor jongeren om deel te nemen aan sportieve, culturele en sociale activiteiten. Daarnaast is geïnvesteerd in schoolmaatschappelijk werk binnen de kinderopvang en het basis- en voortgezet onderwijs, waardoor signalen van problematiek vroegtijdig worden herkend en adequaat kunnen worden opgepakt.

Naast de jeugd is er ook aandacht voor volwassenen en ouderen. Valpreventiecurssussen worden goed bezocht en dragen bij aan sociale verbindingen. Voor mantelzorgers is een fysiek steunpunt ingericht en worden trainingen in positieve gezondheid en *Welzijn op Recept* mogelijk gemaakt.

De kwaliteit is binnen het sociaal domein versterkt door verbeterde interne controle, digitalisering van werkprocessen zoals het aanvragen van de gemeentepolis en een kwaliteitstoets onder ingekochte jeugdhulpaanbieders.

Wat speelt er verder?

Voor de komende jaren staan wij voor een aantal uitdagingen wat betreft de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Participatiewet. De aanvragen worden complexer, het aantal aanvragen zal naar verwachting toenemen en de kosten zullen stijgen. Zonder aanvullende maatregelen dreigt het begrotingstekort aanzienlijk toe te nemen. Deze ontwikkeling wordt verklaard door:

- Toenemende complexiteit van de hulpvragen

- Prijsstijgingen
- Krapte op de arbeidsmarkt
- Inkoopkosten
- Eilandpositie
- Landelijke regeldruk (zoals de verplaatsing van zorg vanuit de Zorgverzekeringswet naar de gemeente en de hervormingsagenda jeugd)
- Demografische ontwikkelingen (bijvoorbeeld vergrijzing)

Lopende uitvoering

Om de kostenstijging te beperken en de bestaanszekerheid en kwaliteit van leven van de inwoners van Texels te borgen, zijn reeds verschillende maatregelen ingezet, waaronder:

- Verdere uitvoering van de lokale Visie Sociaal Domein ‘Wij zijn Texel: Sociaal en Gezond’, de regionale Visie Sociaal Domein Kop van Noord-Holland 2024-2029 en de uitvoeringsprogramma’s.
- Voorbereiding van de inkoop voor jeugd, Wet maatschappelijke ondersteuning en Participatiewet.
- Het anders organiseren van zorgvoorzieningen, zorgprocessen en samenwerking tussen zorgaanbieders en het sociaal team, met als doel de zorg effectiever, efficiënter en beter toegankelijk te maken. Dit kan op lokaal, regionaal of landelijk niveau.
- Vanuit artikel 213a is gestart met het opstellen van integraal armoedebeleid.
- Doorontwikkeling van het Huis van Ontwikkeling en toekomstbestendig maken van De Bolder.
- Het opstellen van dorpshuizenbeleid.

Wij blijven ons inzetten voor een sociaal en gezond Texel, waarbij we samen met onze inwoners en partners werken aan duurzame oplossingen binnen het sociaal domein.

Perspectief

Wij adviseren de nadruk te leggen op het voortzetten en uitvoeren van de al vastgestelde programma’s. Daarnaast vinden wij het van groot belang dat er voldoende ontwikkelbudget beschikbaar blijft om nieuw beleid te formuleren en bestaand beleid te verbeteren. Zo kunnen we goed aansluiten bij regionale ontwikkelingen en de complexe zorgvraag op een doeltreffende manier ondersteunen. Het ontwikkelen van ouderen- en armoedebeleid zijn belangrijke aandachtspunten.

Onze prioriteit is het verstevigen van de samenwerking met sterke netwerkpartners, omdat samenwerking de effectiviteit en resultaatgerichtheid van de uitvoeringsprogramma’s vergroot. Daarnaast blijft investeren in het welzijn en de kansen van de Texelse jeugd essentieel, onder andere door de uitvoering van de werkwijze ‘Opgroeien in een kansrijke omgeving’ (OKO) verder te versterken.

Tenslotte heeft ook de bedrijfsvoering onze bijzondere aandacht, vooral door te investeren in real-time data-inzicht. Dit draagt bij aan betere sturing en kostenbeheersing, wat de kwaliteit en duurzaamheid van beleid en uitvoering ten goede komt.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Primaire begroting 2026	Primaire begroting 2027	Primaire begroting 2028	Primaire begroting 2029
Lasten					
PROGRAMMA 6	Zorg voor elkaar				
TV_6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	3.219	2.942	2.712	2.765
TV_6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	504	504	504	504
TV_6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	645	537	537	537
TV_6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	302	332	332	332
TV_6.3	Inkomensregelingen	3.576	3.576	3.576	3.576
TV_6.4	WSW en beschut werk	5.070	5.025	4.970	5.344
TV_6.5	Arbeidsparticipatie	848	758	758	758
TV_6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	522	522	491	491
TV_6.713	Dagbesteding (WMO)	1	1	1	1
TV_6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	1.344	1.344	1.344	1.344
TV_6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	1.891	1.891	1.891	1.891
TV_6.791	PGB WMO	2.258	2.258	2.258	2.258
TV_6.792	PGB Jeugd	22	22	22	22
TV_6.821	Jeugdbescherming	208	208	208	208
TV_6.822	Jeugdreclassering	0	0	0	0
TV_6.91	Co?natie en beleid WMO	488	481	468	468
TV_6.92	Co?natie en beleid Jeugd	85	41	0	0
Totaal Zorg voor elkaar		20.983	20.443	20.072	20.500
Baten					
PROGRAMMA 6	Zorg voor elkaar				
TV_6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	52	13	13	13
TV_6.3	Inkomensregelingen	2.346	2.346	2.346	2.346
TV_6.4	WSW en beschut werk	2.196	2.196	2.196	2.196
TV_6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	108	108	108	108
Totaal Zorg voor elkaar		4.702	4.663	4.663	4.663
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		-16.282	-15.780	-15.410	-15.837
Gerealiseerd resultaat		-16.282	-15.780	-15.410	-15.837

Hoofdstuk 4A -> Programma's 7 - Volksgezondheid, duurzaam en schoon

Wat hebben we gedaan?

In het kader van een duurzaam en toekomstbestendig Texel is in 2023 en 2024 intensief gewerkt aan de ontwikkeling en uitvoering van ons Recycleplan 2024-2030, in samenwerking met HVC. We werken hard aan de Basis op orde zodat we de serviceprikkel goed kunnen uitvoeren. Zo zijn ondergrondse meerpalen verwijderd, beugelbakken vervangen en is het volledige eiland voorzien van 240-liter minicontainers met beugels voor zwerfafval. In 2025 zijn via Europese aanbestedingen de voorbereidingen getroffen voor de uitvoering van fase 1 van het Recycleplan. Daarnaast zijn vuilniswagens uitgerust met een leessysteem voor de registratie van chips in de minicontainers. Het chippen van circa 20.000 minicontainers is in december 2025 afgerond en inmiddels onderdeel van de reguliere buitendienstactiviteiten. Voor de ondergrondse containers zijn voorbereidingen getroffen voor toegangscontrole en vulgraadmeters. In februari 2026 worden daarnaast ondergrondse papiercontainers geplaatst bij Scouting en ZDH. Elk huishouden ontvangt een Recyclepas voor toegang tot het Recycleplein 'De Hamster' en de ondergrondse containers, terwijl een database wordt ingericht voor registratie van ledigingen, aanbodgedrag en toegangscontrole. Er wordt bij het ophalen geen gewicht geregistreerd.

Op het gebied van milieubeheer zetten wij in op de verduurzaming van woningen en gebouwen. Met de Verordening Toekomstbestendig Wonen kunnen inwoners gebruikmaken van renteloze leningen of de Verzilverlening. Via het energieloket Duurzaam Bouwloket bieden wij gratis en onafhankelijk advies, zowel digitaal, telefonisch als aan huis. Daarnaast organiseren wij spreekuren in dorpshuizen en voor monumenteigenaren, ondersteund door een reizende expositie van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, een mobiele showroom en de subsidieregeling RREW voor extra energiebesparing.

Wij organiseren bouwjuarenaanpakken met voorlichting en gezamenlijke inkoopacties, ondersteunen het werk van de FiXbrigade Texel en voeren een isolatieaanpak uit voor huishoudens met energiearmoede. Ook zijn twee witgoed-omruilacties succesvol afgerond. Bedrijven worden via de omgevingsdienst gestimuleerd te voldoen aan de energie-bespaarplicht; 30 bedrijven hebben hiervoor een gratis energiescan via Klimaatroute uitgevoerd. Voor de bescherming van natuur en biodiversiteit is opdracht gegeven voor een Soortenmanagementplan..

Op het gebied van energievoorziening en netbalans zijn diverse initiatieven gestart, waaronder het Uitnodigingskader Solar Carports, deelname aan de Green Deal, uitvoering van het Texel Inwonersberaad en de Taskforce Netcongestie, een systeemstudie door Royal Haskoning DHV en een pilot met een windwokkel. Daarnaast hebben wij het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en Inkopen (MVOI) ondertekend als stap richting een circulaire economie.

Voor klimaatadaptatie is een strategie en uitvoeringsagenda Texel Robuust opgesteld en in 2025 gestart met de uitvoering, ondersteund door een nieuwe beleidsmedewerker klimaatadaptatie. We werken samen met regionale en lokale partners binnen het programma Landelijk Gebied en zijn gestart met de 'Watertafel'. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen houden wij nadrukkelijk rekening met klimaatverandering. Tot slot is onderzoek gedaan naar mogelijke heffingsgrondslagen met financiële en juridische consequenties, waarvan de raad door een Raadsinformatiebrief van 13 november 2025 is geïnformeerd en is de aanbesteding gestart voor een nieuwe kolkenzuiger en een onderhoudsvoertuig voor pompen, ter vervanging van verouderde voertuigen.

Wat speelt er verder?

De beperkte capaciteit van het elektriciteitsnet op Texel door netcongestie vormt een voortdurende uitdaging. Dit beperkt de mogelijkheid tot nieuwe grootverbruik aansluitingen en/of uitbreidingen. Wij houden dit scherp in de gaten. Besluitvorming over de noodzaak van een derde wadkabel staat hoog op onze agenda. Dit wordt doorlopend gevolgd om tijdig te kunnen inspelen op ontwikkelingen. Bij grootschalige energieopwekking wegen wij belangen, noodzaak en wettelijke verplichtingen zorgvuldig af om duurzame keuzes te maken die passen bij Texel.

Voor klimaatadaptatie, natuur en biodiversiteit zetten wij de uitvoering van onze agenda voort. Dit omvat onder meer een subsidie voor klimaat adaptieve maatregelen voor particuliere woningeigenaren, een lokaal hitteplan en een communicatiestrategie voor klimaatadaptatie.

Regionaal herijken wij de klimaatadaptatiestrategie en stellen wij een nieuwe uitvoeringsagenda op voor de komende vijf jaar. Daarnaast werken wij aan het convenant toekomstbestendige woningbouw en onderzoeken

wij de toepassing van de landelijke maatlat voor een groene en klimaatbestendige leefomgeving binnen onze ruimtelijke ontwikkelingen.

Lopende uitvoering

We voeren de beheerplanning uit, volgens het Programma Stedelijk Water en Riolering 2023-2027. Deze wordt jaarlijks verwerkt in het Jaarplan Openbare Ruimte (JOR).

Op het gebied van verduurzaming van woningen en gebouwen zetten wij belangrijke stappen om invulling te geven aan de verplichtingen vanuit de Omgevingswet. Zo stellen wij het Warmteprogramma vast, met daarin de stapsgewijze aanpak naar het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving van Texel. Wij voeren de lokale Isolatieaanpak uit en ontwikkelen nieuwe regelingen gericht op preventie en bestrijding van energiearmoede.

Daarnaast rollen wij de digitale adviestool Smarttwin uit om woningeigenaren te ondersteunen bij verduurzamingskeuzes. Specifiek voor monumentale woningen, recreatiewoningen en Verenigingen van Eigenaren (VvE's) starten wij een adviestraject. Ook zetten wij subsidies op voor groene daken en energiebesparing bij huurders.

Samen met Texel Energie en Woontij trainen wij energiecoaches, die we inzetten om bewoners te begeleiden bij energiebesparing. Daarnaast implementeren wij het Soortenmanagementplan om de biodiversiteit op Texel te beschermen.

Op het gebied van circulaire economie evalueren wij het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en Inkopen (MVOI) en integreren dit verder binnen onze organisatie. Daarnaast verkennen wij samen met betrokken partijen de mogelijkheden en randvoorwaarden voor de realisatie van een mono-vergister op Texel. Deze installatie vergist uitsluitend dierlijke mest om biogas te produceren. Dit draagt bij aan duurzame energieopwekking en een circulaire landbouw door efficiëntere nutriëntenbenutting en vermindering van emissies waaronder een lagere stikstofbelasting van de natuur.

Perspectief

Wij zetten in op de aanleg van hemelwaterriolering en het actief scheiden van particulier hemelwater, waarbij de op Europees niveau vastgestelde Kaderrichtlijn Water extra inspanningen vraagt. Daarnaast werken wij aan het volledig op orde brengen van de basis voor afval en reiniging en de resultaten van het invoeren van een service prikkel ten bate van de besluitvorming over fase II van het Recycleplan. Ook hebben wij aandacht voor de betaalbaarheid van de energietransitie, met name voor oudere woningen en eigenaren met een kleinere beurs. Tot slot richten wij ons op de uitdagingen rond netcongestie en maken wij zorgvuldige keuzes voor lokale duurzame energieopwekking.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Primaire begroting 2026	Primaire begroting 2027	Primaire begroting 2028	Primaire begroting 2029
Lasten					
PROGRAMMA 7	Volksgezondheid, duurzaam en				
TV_7.1	Volksgezondheid	143	73	73	73
TV_7.2	Riolering	3.225	3.225	3.225	3.225
TV_7.3	Afval	2.434	2.434	2.434	2.434
TV_7.4	Milieubeheer	1.981	1.481	1.481	1.481
TV_7.5	Begraafplaatsen en crematoria	105	105	105	105
Totaal Volksgezondheid, duurzaam en		7.888	7.318	7.318	7.318
Baten					
PROGRAMMA 7	Volksgezondheid, duurzaam en				
TV_7.1	Volksgezondheid	74	4	4	4
TV_7.2	Riolering	3.903	3.903	3.903	3.903
TV_7.3	Afval	2.794	2.794	2.794	2.794
TV_7.4	Milieubeheer	4	4	4	4
TV_7.5	Begraafplaatsen en crematoria	73	73	73	73
Totaal Volksgezondheid, duurzaam en		6.847	6.777	6.777	6.777
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		-1.041	-541	-541	-541
Gerealiseerd resultaat		-1.041	-541	-541	-541

Hoofdstuk 4A -> Programma's 8 - Goed wonen

Wat hebben we gedaan?

We focussen vooral op de uitvoering van het Actieplan Wonen en het Woningbouwprogramma Texel 2020-2030. Met als doel het woningtekort op Texel zo snel mogelijk terug te dringen door de realisatie van betaalbare koop- en sociale huurwoningen. Wij faciliteerden ontwikkelaars, waaronder initiatieven voor Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO), bij diverse woningbouwprojecten. Bijvoorbeeld door de benodigde planologische maatregelen te treffen, zoals het vaststellen van bestemmingsplannen. Denk hierbij aan de locaties Stolpweg in Den Hoorn, voormalige Akkerschool in Oosterend, voormalige Jozefschool in Den Burg, voormalige Vrije School in Den Burg, en Stappeland in De Koog. Het gemeentelijk kostenverhaal is geregeld via koop- en voorafgaande overeenkomsten. Ook voor diverse woningbouwlocaties (zie grondexploitaties) zijn bestemmingsplannen vastgesteld.

Eind 2024 hebben we de nieuwe Woonvisie met uitvoeringsprogramma vastgesteld waarin we sturen op de gewenste woning typologieën. Voorafgaand aan deze Woonvisie is een woningbehoefteonderzoek uitgevoerd.

Sinds 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht en binnen onze organisatie geïmplementeerd. De voorbereiding van de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan Texel is in volle gang. Na de vaststelling van de kadernota in 2022 en participatietrajecten in 2023, is in 2024- 2025 gewerkt aan de uitwerking. De Omgevingsvisie wordt in 2026 afgerond en uiterlijk 1 januari 2027 vastgesteld.

Voor de kern Oosterend wordt een casco Omgevingsplan voorbereid dat als basis dient voor het totale Omgevingsplan Texel. Samen met de andere Waddengemeenten werken we aan een standaard set Omgevingsplanregels voor het zeegebied. Ook de in 2025 vastgestelde Nota Antennebeleid wordt in het Omgevingsplan geïntegreerd. Bovenstaande wordt ook beïnvloed vanuit andere programma's, bijvoorbeeld vanuit Programma 7 - Texel Robuust (klimaatadaptie) en programma 5 - Beleidsplan Groene Infrastructuur.

Regionaal is er nauwe samenwerking met de regiogemeenten Den Helder, Hollands Kroon en Schagen. In 2024 en 2025 is gewerkt aan de Regionale Woonzorgvisie en zal in 2026 worden vastgesteld. Tevens participeren wij in de 'Aanpak Landelijk Gebied Kop van Noord-Holland' en in het 'Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord', samen met gemeenten, het Hoogheemraadschap en de provincie.

Om de woningbouw te versnellen, zijn gemeentelijke grondexploitaties gestart op de locaties Skillerveld in Oudeschild, De Siep in Den Hoorn, Jakob Daalderstraat in Oosterend, Schipper Boonstraat in De Cocksdorp, voormalige Kompaschool in Den Burg en Flexwoningen Marsweg in Den Burg (Texelwende en De Rietdijk). De ontwikkeling en verkoop van bouwrijpe grond verloopt zeer snel. Naar verwachting worden de grondexploitaties Skillerveld, De Siep, voormalige Kompaschool en Flexwoningen Marsweg bij de jaarrekening 2025 gesloten. De grondexploitaties Jakob Daalderstraat en Schipper Boonstraat volgen naar verwachting bij de jaarrekening 2026.

In de periode 2022-2025 zijn veel woningen gerealiseerd of is de bouw gestart, vooral betaalbare koopwoningen en sociale huurwoningen. Alleen al op gemeentelijke locaties zijn dit 482 woningen en daarnaast nog tientallen woningen op particuliere locaties.

In 2025 is de huisvestingsverordening geëvalueerd en herzien en is per 1 januari 2026 in werking getreden. De verordening stelt eisen aan het in gebruik nemen van een woning op Texel. Voor koopwoningen tot een WOZ-waarde van € 600.000 en huurwoningen tot de huurliberalisatiegrens is een huisvestingsvergunning nodig.

Daarnaast is er intensief gewerkt aan de opvang van ontheemde Oekraïners. In 2025 zijn zij verhuisd van de opvangboot in Oudeschild naar - door ons zelf gerealiseerde en geëxploiteerde woningen in Starkenburgh en De Rietdijk. Dit is in lijn met afspraken binnen de Spreidingswet met Den Helder en we voldoen hiermee aan het uitgangspunt van goede huisvesting voor deze kwetsbare doelgroep. .

Hieronder volgt een overzicht van gerealiseerde woningen en woningen waarvan de bouw is gestart op belangrijke locaties:

- Stolpweg, Den Hoorn: 4 woningen

- Skillerveld, Oudeschild: 39 woningen
- De Siep, Den Hoorn: 32 woningen
- Voormalige Akker, Oosterend: 18 woningen
- Voormalige Kompasschool, Den Burg: 11 woningen
- Texelwende, Den Burg: 120 woningen
- De Rietdijk, Den Burg: 90 woningen
- Gestart:
- Voormalige Vrije School, Den Burg: 53 woningen
- Jakob Daalderstraat, Oosterend: 28 woningen
- Schipper Boonstraat, De Cocksdorp: 42 woningen
- Marserf, Den Burg: 15 woningen
- Voormalige Jozefschool, Den Burg: 30 woningen

Wat speelt er verder?

Hoewel de grootste druk op de woningbouw iets is afgenomen, zijn we er nog niet. Ons doel is om tot 2034 in totaal 775 nieuwe woningen te realiseren. We liggen op schema, maar blijven alert. Na 1 januari 2027 kunnen programma's, zoals een duurzaamheidsprogramma, worden opgesteld voor de uitvoering van de Omgevingsvisie. De Wet regie volkshuisvesting (2026) biedt de gemeente extra sturingsmogelijkheden. De toekomstige huisvesting van vergunninghouders en opvang van Oekraïners is onzeker; nieuwe of gewijzigde regelgeving kan grote gevolgen hebben voor de huidige werkwijze.

Lopende uitvoering

Voor 1 januari 2027 moet Texel beschikken over een Omgevingsvisie en voor 1 januari 2032 over een definitief omgevingsplan Texel. De Omgevingsvisie wordt in 2026 vastgesteld en de komende jaren wordt het Omgevingsplan Texel gefaseerd voorbereid. Hiervoor wordt in 2026 een plan van aanpak opgesteld. De actiepunten (waaronder bijvoorbeeld de leegstandsverordening) in het uitvoeringsprogramma bij de Woonvisie worden de komende jaren opgepakt.

In 2025 is gestart met de voorbereiding van de locaties voormalig. Fonteinschool, Oude Zeevaartschool en huidige bibliotheek in Den Burg. De locatie Centrumplan (afonden Oude Raaksje) wordt in 2026 opgepakt.

In de eerste helft van 2026 maken wij nieuwe prestatieafspraken met Woontij (denk aan afspraken over doorstroming en verduurzaming). Het maken van deze afspraken is een collegebevoegdheid, waarbij de raad in de gelegenheid wordt gesteld om wensen en bedelingen aan te geven.

Perspectief

De komende jaren blijven we de woningmarkt scherp monitoren. Zodat we zorgvuldig op de invulling van woningbouwlocaties in lijn met de Woonvisie (december 2024) en de Regionale Woonzorgvisie (vast te stellen in 2026) kunnen sturen. Dit biedt kansen voor betaalbare koop (starters), sociale huur (waaronder geclusterde seniorenwoningen) en (duurdere) seniorenkoopwoningen (zolang zij bijdragen aan doorstroming).

De Omgevingsvisie (vast te stellen Q4-2026) biedt kansen om (ruimtelijke) kaders op hoofdlijnen vast te stellen. Hierbij maken wij duidelijke afwegingen en keuzes zodat het college deze praktisch kan uitwerken in het Omgevingsplan Texel en de bij de Omgevingsvisie horende programma's.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Primaire begroting 2026	Primaire begroting 2027	Primaire begroting 2028	Primaire begroting 2029
Lasten					
PROGRAMMA 8	Goed wonen				
TV_8.1	Ruimte en leefomgeving	702	698	698	698
TV_8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	320	0	0	0
TV_8.3	Wonen en bouwen	3.535	2.885	2.883	2.882
Totaal Goed wonen		4.557	3.584	3.581	3.580
Baten					
PROGRAMMA 8	Goed wonen				
TV_8.3	Wonen en bouwen	2.120	2.120	2.120	2.120
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		-2.438	-1.464	-1.462	-1.460
Gerealiseerd resultaat		-2.438	-1.464	-1.462	-1.460

